

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 De septem petitionibus orationis dominicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

aut odio habeo: & cum peti ueniam, ego non teneor illi remittere peccatum, quam de iure debet, ad quem nouum actum, obligor ex illius petitione: Si dicitur, ut uulgo dicitur, quod debeat parere quod ad offensam, hoc nihil aliud est, quam cum non habere odio, non uelle et malum, quod a principio habui. Modò autem querimus nouum actum postulat, ad quem teneatur re...

RESPON. Dicendum, quod orare pro alio, charitatis est, sicut dicitur: unde eodem modo quo tenemur diligere inimicos, tenemur pro inimicis orare. Quia liter autem tenemur inimicos diligere, supra habitum est in tractatu de charitate, ut scilicet in eis diligamus naturam, non culpam. Et quod diligere inimicos in generali est in precepto, in speciali autem non est in precepto, nisi secundum preparationem animi, ut scilicet homo esset paratus, etiam specialiter inimicum diligere, & cum iurare in necessitatis articulo, uel si ueniam peteret: sed in speciali absolute inimicos diligere, & eos iuuare, perfectionis est. Et similiter necessitatis est, ut in communibus nostris orationibus, quas pro aliis facimus, inimicos non excludamus. Quòd autem pro eis specialiter oremus, perfectionis est, non necessitatis, nisi in aliquo casu speciali.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod imprecationes, quae in sacra scriptura ponuntur, quadrupliciter possunt intelligi. Vno modo, secundum quod propheta solent in figura imprecantis futura praedecere, ut Augustinus dicit in libro de serm. domini in monte. Secundo, prout quaedam temporalia mala peccatoribus quandoque a Deo in correptionem mittitur. Tertio, quia intelliguntur petere non contra ipsos homines, sed contra regnum peccati, ut in correctione hominum peccata destruantur. Quarto, conformando uoluntatem suam diuinae iustitiae circa damnationem persequerantium in peccato.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut in eodem libro Augustinus dicit, Vindicta martyrum est, ut euertatur regnum peccati, quo regnante tanta perpeffisunt. Vel sicut dicitur in libro de questionibus ueteris, & noui testamenti, postulant se uindicare, quando dicitur, quod precepta affirmatiua non obligant nisi tempore necessitatis, una tamen quandoque distinguitur contra aliam alicubi: & sic accidit in presenti littera. Vnde nulla est simpliciter controuersia, ut ex nunc declaratis patet. Per similitudinem nulla est inter doctoris dicta contrarietas, quia hic necessitatem ex parte indigentis personae distinguitur contra necessitatem ex parte conditionum occurrentium. Superius autem sub articulo necessitatis omnem necessitatem motum comprehendit, cuius signum est, quòd hoc in loco dicitur hanc doctrinam esse eandem cum supra dicta, dicens, ut supra habitum est in tractatu de charitate.

In responsione ad primum, habes latissimum campum inter-

petrandi sacram scripturam quò ad imprecationes, & simul modos, quibus appetit recto, aliorum mala nobis complacere possunt. Nam dempta prima expositione, quae optatum pro enunciatio interpretatur, fiat, pro fiet, reliquae ad effectum contententis malo proximi spectant. Secunda quidem mala pro correctione hominum, ac per hoc pro uilitate rectorum, uel communi, uult. Tertia uero mala, pro destructione regni peccati uult. Quarta autem mala, pro iustitia diuina uult: & est sermo semper de malo poene. Et est haec distinctio sumenda penes id, quod directe respicitur a petente, seu operante. In responsione ad secundum eiusdem, scito Nouit, quod sanctos petere ratione uindictam, est passiones suas, quae sunt ratio uisionis; patentes habere. Hoc enim modo sanguis Abel clamauit ratione. Effusus enim patenter fraternus sanguis, ratio erat uisionis. In responsione ad tertium, intellige per uincam causam omnes alias licitas causas impugnandi inimicos. Non enim solum, ut conuertantur a peccatis, sed propter alias causas est licitum, ut patet superius de bello. Et eadem est ratio de omnibus ad hoc ut oratio, & operatio non contrarietur. Veruntamen licet oratio, & operatio non debeant contrariari, potest tamen locum habere oratio, ubi non potest locum habere operatio. Licet enim orando, cuilibet propter commune bonum petere mortem herefarchae, uel tyrannizantis, non tamen licet cuilibet occidere illum. Quicquid ergo licet alicui operari, licet illi orare, sed non est e contra.

AD TERTIUM dicendum, quòd licitum est impugnare inimicos, ut compellantur a peccatis: quod cedit in bonum eorum, & aliorum. Et sic etiam licet orando petere aliqua temporalia mala inimicorum, ut corrigantur: & sic oratio, & operatio non erunt contraria.

ARTICVLVS IX.

Utrum conuenienter septem petitiones orationis Dominicae assignentur.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter septem petitiones orationis Dominicae assignentur.

Vanum enim est petere sanctificari illud, quod semper est sanctum: sed nomen Dei semper est sanctum, secundum illud Luc. 1. Sanctum nomen eius. Regnum etiam eius est sempiternum, secundum illud Psal. 144. Regnum tuum Domine, regnum omnium seculorum. Voluntas etiam Dei semper impletur, secundum illud Isa. 46. Omnis uoluntas mea fiet: uanum ergo est petere, quòd nomen Dei sanctificetur, quòd regnum eius adueniat, & quòd uoluntas eius fiat.

Prat. Prius est recedere a malo, quam consequi bonum: inconuenienter ergo uidentur praorduari petitiones, quae pertinent ad consequendum bonum, petitionibus, quae pertinent ad amotionem mali.

Prat. Ad hoc aliquid petitur, ut donetur: sed precipuum donum Dei est Spiritus sanctus, & ea quae nobis per ipsum dantur: ergo uidentur inconuenienter poni petitiones, cum non respondeant donis Spiritus sancti.

Articulus 9. eiusdem questionis aduerte, quòd prima tres petitiones orationis dominicae aliter possunt ordinari quò ad principale desideratum, ut omnes tres spectent principaliter ad amorem, quo Deum in seipso diligimus. Secundario autem ad amorem, quo nos in Deo diligimus, in cuius signum in singulis trium ponitur pronomen, tuam in reliquis quatuor pronomen, nostri. & sic prima petit elevationem stabilem diuini nominis cum effectu. Secunda, quòd ipse regnet cum effectu, non diabolus, non caro, non mundus, non peccatum. Tertia, quòd sua impleatur uoluntas cum effectu. Haec enim nunc non ad sunt Deo, nisi secundum quid, propter tot peccata, & occultationem adimplentionis eo modo, quo implentur. Et hoc quod in singulis dictum

Secunda Secunda S. Thomae. BB 4 est

3. di. 34. q. 1. arti. 6. Et opul. 7. & opul. 7.

Super quali. ostuag. semitertio arisuum nouum.

est cum effectu intel-
ligitur per illum sub
iunctum modum, Si
cut in celo, & in ter-
ra: quia singularum
trium est modus, ita
quod rectum nostrum
desiderium primò
ad hoc tendit, hoc op-
tar, hoc petit, quasi
ipsum Dei bonum,
ut ipse in suo nomi-
ne sanctificetur, id est
super omnia stabili-
ter eleuetur, sicut in
caelo, & in terra, ut
ipse regnet, non pec-
catum sicut in caelo
& in terra, ut ipse
voluntas, non aliena
quæcumque, fiat si-
cut in caelo, & in ter-
ra: in quibus tamen
eisdem petitionibus
nostra bona spiritua-
lia maxima secunda-
riò petimus, ut in li-
tera exponitur. Ordina-
ntur autem inter
se hæc tres sic, quia pri-
mò nomen, secundo
regnam, tertio ad-
nitium executio de-
sideratur.

Epist. 121. c.
11. in princ.
tom. 2.

autem dominica non solum petuntur omnia, quæ recte desiderare possumus, sed etiam eo ordine, quo desiderata sunt, ut sic hæc oratio nõ solum instruat postulare, sed etiam sit informatiua totius nostri affectus. Manifestum est autem, quod primò cadit in desiderio nostro finis: deinde ea, quæ sunt ad finem. Finis autem noster Deus est, in quem noster affectus tendit dupliciter, uno quidem modo, prout uolumus gloriam Dei: alio modo, secundo quod uolumus frui gloria eius, quorum primum pertinet ad dilectionem Dei, qua Deum in seipso diligimus: secundum uerò pertinet ad dilectionem, qua diligimus nos in Deo: Et ideo prima petitio ponitur: Sanctificetur nomen tuum, per quam petimus gloriam Dei. Secunda uero ponitur, Adueniat regnum tuum, per quam petimus ad gloriam Dei, & regni eius pertine. Ad finem autem prædictum nos ordinat aliquid dupliciter, uno modo per se: alio modo per accidens. Per se quidem bonum, quod est utile in finem. Est autem aliquid utile in finem beatitudinis dupliciter, uno modo directe, & principaliter secundum meritum, quo beatitudinẽ meremur Deo obediendo, & quantum ad hoc ponitur, Fiat uoluntas tua sicut in celo, & in terra. Alio modo instrumentaliter, & quasi coadiuuans nos ad merendum: & ad hoc pertinet quod dicitur, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, siue hoc intelligatur de pane sacramentali, cuius quotidianus usus proficit homini, in quo etiam intelliguntur omnia alia sacramenta: siue etiã intelligatur de pane corporali, ut per panem intelligatur omnis sufficientia victus, sicut dicit * Augustinus ad Probam. Quia & Eucharistia est præcipuum sacramentum, & panis est præcipuus cibus. Vñ & in Euangelio Matthæi scriptum est, Super substantialẽ, id est, præcipuum, ut Hieronymus exponit. Per accidens autem ordinatur in beatitudinem per remotionem prohibentis. Tria autem sunt, quæ nos a beatitudine prohibent. Primò quidem peccatum, quod directe exclu-

Epist. 121. c.
11. in med.
tom. 2.

Matth. 6. Et
ad Titum c.
8. tom. 9.

¶ 4 Præter. Secundum. Lucam, In oratione dominica ponuntur solum quinque petitiones, ut patet Luc. 11. Superfluum ergo fuit secundum Matth. quod septem petitiones ponuntur.

¶ 5 Præter. In uanum uidetur captare beneuolentiam eius, qui beneuolentia sua nos præuenit: sed Deus sua beneuolentia nos præuenit, quia ipse prior dilexit nos, ut dicitur 1. Ioan. 4. Superflue ergo præmittitur petitionibus, Pater noster, qui es in caelis: quod uidetur ad beneuolentiam captandum pertinere.

SED IN CONTRARIUM sufficienti auctoritas Christi orationem inlittentis.

RESPON. Dicendum, quod oratio dominica perfectissima est: quia sicut * Aug. dicit ad Probam. Si recte, & congruenter oramus, nihil aliud dicere possumus, quã quod in ista oratione dominica positum est. Quia enim oratio est quodammodo desiderii nostri interpres apud Deum, illa recte solum orando petimus, quæ recte desiderare ualemus. In oratione

autem dominica non solum petuntur omnia, quæ recte desiderare possumus, sed etiam eo ordine, quo desiderata sunt, ut sic hæc oratio nõ solum instruat postulare, sed etiam sit informatiua totius nostri affectus. Manifestum est autem, quod primò cadit in desiderio nostro finis: deinde ea, quæ sunt ad finem. Finis autem noster Deus est, in quem noster affectus tendit dupliciter, uno quidem modo, prout uolumus gloriam Dei: alio modo, secundo quod uolumus frui gloria eius, quorum primum pertinet ad dilectionem Dei, qua Deum in seipso diligimus: secundum uerò pertinet ad dilectionem, qua diligimus nos in Deo: Et ideo prima petitio ponitur: Sanctificetur nomen tuum, per quam petimus gloriam Dei. Secunda uero ponitur, Adueniat regnum tuum, per quam petimus ad gloriam Dei, & regni eius pertine. Ad finem autem prædictum nos ordinat aliquid dupliciter, uno modo per se: alio modo per accidens. Per se quidem bonum, quod est utile in finem. Est autem aliquid utile in finem beatitudinis dupliciter, uno modo directe, & principaliter secundum meritum, quo beatitudinẽ meremur Deo obediendo, & quantum ad hoc ponitur, Fiat uoluntas tua sicut in celo, & in terra. Alio modo instrumentaliter, & quasi coadiuuans nos ad merendum: & ad hoc pertinet quod dicitur, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, siue hoc intelligatur de pane sacramentali, cuius quotidianus usus proficit homini, in quo etiam intelliguntur omnia alia sacramenta: siue etiã intelligatur de pane corporali, ut per panem intelligatur omnis sufficientia victus, sicut dicit * Augustinus ad Probam. Quia & Eucharistia est præcipuum sacramentum, & panis est præcipuus cibus. Vñ & in Euangelio Matthæi scriptum est, Super substantialẽ, id est, præcipuum, ut Hieronymus exponit. Per accidens autem ordinatur in beatitudinem per remotionem prohibentis. Tria autem sunt, quæ nos a beatitudine prohibent. Primò quidem peccatum, quod directe exclu-

dit a regno secundum illud 1. ad Corin. 10. Formi carni, neque idolis seruientes esse non possidebunt. & ad hoc pertinet quod dicitur nobis debita nostra. Secundò, tentatio impedit ab obseruantia diuinæ uoluntatis: pertinet, quod dicitur. Et ne nos inducatur in tentationem non uincamus, quod dicitur nem induci. Tertio, penalitas præuenit, quod dicitur sufficientiam uitæ: & quantum ad hoc debet nos a malo.

AD PRIMVM ergo dicendũ, quod sicut lib. de ferm. dom. in monte, cum dicitur nomen tuum, non hoc petitur quod dicitur nobis, sed ut sanctum ab hominibus, quod pertinet ad Dei gloriam in hominibus. Quod autem dicitur. Adueniat regnum tuum, non ita dicitur, quod dicitur Deus nuncius in seculo, sicut * Aug. dicit ad Probam. Desiderium illud regnum excitamus, ut illud nobis in eo regnemus. Quod autem dicitur. Fiat uoluntas tua sicut in celo, & in terra, id est, sicut ab angelis, ita ab hominibus. Unde hæc tres petitiones perfecte copulata futura: alia uero quatuor pertinent ad uitæ præsentis, sicut * Aug. dicit in Enchiridion.

AD SECYNDVM dicendum, quod dicitur interpres desiderii, ordo petitionum non ordini executionis, sed ordini desiderii. Tria sunt, in quò prius est finis, quam executionem, & consecutio boni, quam remotionem mali.

AD TERTIVM dicendum, quod dicitur in monte, adaptat septem petitionibus, & beatitudinibus, dicens. Si timueritis me, beati eritis spiritu, petamus uerò nomen Dei in hominibus timorem, quod est, quia beati sunt mites, petamus regnum eius, ut mitemur, nec ei resistamus, quia beati sunt qui lugent, oramus uoluntatem eius, & sic nõ lugebimus. Si feceritis uoluntatem patris mei, qui est in celo, beati eritis. Quod dicitur, fiat uoluntas tua sicut in celo, & in terra, id est, sicut ab angelis, ita ab hominibus. Unde hæc tres petitiones perfecte copulata futura: alia uero quatuor pertinent ad uitæ præsentis, sicut * Aug. dicit in Enchiridion. Lucas in oratione communitatis non septem, sed quinque complectens, dicens enim tertiam petitionem dicitur esse quodammodo repetitionem, præcipuum magis facit intelligi: quia. Ad hoc præcipuum dicitur, ut eius sanctitatem cognoscamus, ut ipso regnemus. Quod etiam Matth. in uoluntate debet nos a malo, Lucas nõ potuit, ut liberari a malo, quod non est tentationem.

AD QVINTVM dicendum, quod dicitur rigitur Deo ut ipsum slectamus, ac si fiduciam excitemus postulandi: quæ uoluntas excitatur in nobis considerando, quod ad nos, quia bonum nostrum uitæ, & salutis Pater noster. Et eius excellentiam, quæ dicitur, Qui es in caelis.